

نازه های میراث مکتوب

مکتوب، نخستین منظومه حماسی فارسی در قرن بیستم با عنوان میکادونامه، سروده میرزا حسین علی تاجر شیرازی را به اهتمام علی میرانصاری به دست چاپ سپرد.

این منظومه یک سال پیش از انقلاب مشروطیت ایران، در سال ۱۳۲۳ سروده شده و دو سال بعد در ۱۳۲۵ ق. به همت جلال الدین حسینی، مؤیدالاسلام در مطبعه حبل المتین کلکته به چاپ رسید و اینک پس از گذشت یکصد و دو سال از آن تاریخ، چاپ دوم این اثر نیز به عنوان ضمیمه ۹ فصلنامه علمی- ترویجی آینه میراث منتشر گردید.

«موضوع اصلی این منظومه، جنگ ژاپن و روسیه تزاری در سالهای ۱۹۰۴ و ۱۹۰۵م است. این جنگ زمانی رخ داد که ایران در آستانه انقلاب مشروطیت و حوادث پیش از آن به سر می برد. توجه روشنفکران ایران به این واقعه از آن رو بود که از سالها قبل نظام مشروطه در ژاپن استقرار یافته بود، و از طرفی روسیه تزاری نیز به جهت اشتغال بخش هایی از ایران بغض و کینه مردم را برانگیخته بود. از جمله عکس العمل هایی که روشنفکران ایرانی در برابر این واقعه داشتند، سرودن منظومه میکادونامه بود که نه تنها محصول فکری یک مشروطه خواه بلکه «یکی از منابع قابل اتکا در باب اندیشه روشنفکری ایران در دوره مشروطه» می باشد.

این شماره از ضمیمه آینه میراث با مقدمه ای از علی میرانصاری بیانگر ارزش تاریخی و اجتماعی میکادونامه و نیز تحلیل گر فکر سیاسی و اجتماعی سراینده آن می باشد. هم چنین درج تصاویری از سرداران روس و ژاپن و نقاشی هایی از آن دوره و فهرست اشخاص، اماکن، جغرافیایی، اصطلاحات نظامی، اصطلاحات لشگری، واژگان ناآشنا و اصطلاحات تمدنی جدید، دیگر بخش های این کتاب را به خود اختصاص داده است. تصحیح و تنقیح متن این رساله بر اساس رسم الخط متداول امروزی نیز از جمله محسنات این اثر می باشد.

ارج نامه محمدتقی بهار/ به کوشش علی میرانصاری

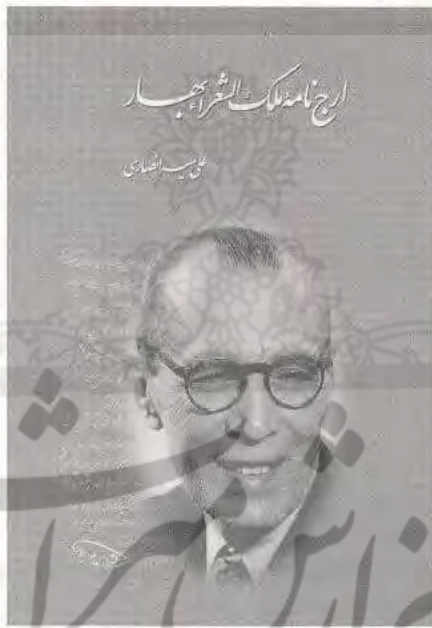
محمدتقی بهار (۱۲۶۵-۱۳۳۰ش) فرزند ملک الشعراء صبوری، از چهره های ممتاز و بی بدیل فرهنگ و ادب معاصر ایران است. او در سال ۱۲۶۵ ش در مشهد به دنیا آمد و پس از یک زندگی پرفراز و نشیب، در سال ۱۳۳۰ ش در تهران درگذشت.

به جرأت می توان گفت که ملک الشعراء بهار در عرصه شعر و ادب معاصر ایران همانند ندارد. اما شهرت او در این زمینه تنها به نبوغ شاعرانه اش محدود نمی شود، بلکه بهار با درک درست از شرایط اجتماعی و اتخاذ منبع سنجیده در قبال آنها، در تاریخ سیاسی دوران خود نیز بسیار مؤثر بود.

این اثر دومین دفتر ارج نامه های مرکز پژوهشی میراث مکتوب است که به بررسی آثار و اندیشه ها و کارهای پژوهشی او بویژه در زمینه تصحیح متون مهم زبان فارسی پرداخته است.

میکادونامه

به مناسبت دومین سمینار بین المللی ایران و اسلام که در تاریخ ۱۳ و ۱۴ مهرماه ۱۳۸۵ (۵ و ۱۶ اکتبر ۲۰۰۶) در تهران برگزار گردید و هم چنین یکصدمین سال انقلاب مشروطه مردم ایران مرکز پژوهشی میراث

بلوهر نامه

اثر حاضر مجموعه‌ای است از مقالات درباره‌ی داستان بلوهر و بوذاسف است که پس از انتشار شرح نظام تبریزی با همت محمد روشن با عنوان بلوهر و بیوذسف و به انگیزه‌ی معرفی آن به دو زبان فارسی و انگلیسی نوشته شده‌اند.

انتشار شرح نظام تبریزی از یک طرف و برای اولین بار نسخه‌ای فارسی از متن را در دسترس خوانندگان گذاشت، از طرف دیگر راه را برای برخی پژوهش‌ها که این مقالات هم حاصل آن هستند، باز کرد.

بلوهر و بیوذسف از متن‌های قدیمی فارسی، اثری است آیینی و اخلاقی و به سبب اشتغال بر حکایات فلسفی و موعظه‌آمیز در خور توجه است که در تار و پود ادبیات و عرفان ایران و اروپا تنیده شده.

این داستان در ایران پس از اسلام از عربی به فارسی برگردانده شد. ولی نسخه‌ای از آن در دست نیست و در قرن هشتم هجری توسط نظام خلاصه‌ای از روی آن نوشته شد.

در پی انتشار شرح نظام تبریزی و برگزاری نشست متن پژوهی کتاب، مرکز پژوهشی میراث مکتوب درصدد چاپ دوم کتاب می‌باشد. هم‌چنین ترجمه شرح عربی اسماعیلی داستان بلوهر و بوذاسف از روی چاپ‌های عربی و فرانسه در این مرکز در دست اقدام است.

انتشار این مجموعه مقالات گامی است که در جهت معرفی بیشتر این اثر ماندگار ایرانی، برداشته می‌شود.

این اثر مجموعه مقالاتی است که توسط جلیل نوذری

تألیف یافته. به عنوان ضمیمه شماره ۸ آینه‌میراث به چاپ رسیده است.

آثار در دست تصحیح

عَوْن اخوان الصفاء علی فهم کتاب الشفاء

کتاب عون اخوان الصفاء علی فهم کتاب الشفاء، نگاشته فیلسوف فقها و فقیه فلاسفه، بهاء الدین محمد فرزند تاج‌الدین حسن بن محمد اصفهانی مشهور به فاضل هندی از اندیشمندان اواخر عهد صفوی (۱۰۶۲ حدود ۱۱۳۵ هـ.ق) تصحیح شد. اگر چه وی بیشتر در زمینه علم فقه اشتهار دارد، با بررسی اجمالی آثار او می‌توان دریافت که افزون بر دانشهایی چون فقه، اصول، ادبیات و تفسیر در علوم عقلی نیز تبحر و تدبیر خاص داشته است.

عون اخوان الصفاء اثر نفیس او در حکمت، تلخیص کتاب شفاست که ضمن حذف مکررات عبارات شفا و بیان مطالب با عباراتی روان که خاصیت قلم توانای اوست، مشکلات کتاب را نیز حل نموده است.

وی نخست در سن شانزده سالگی آن را تلخیص می‌کند که متأسفانه در اثر آتش‌سوزی نابود می‌شود. شش سال بعد، در سن بیست و دو سالگی به تلخیص و شرح سه بخش منطق، طبیعیات و الهیات می‌پردازد و در سال ۱۰۸۱ هـ.ق آن را به پایان می‌رساند و به شاه سلیمان صفوی اهدا می‌کند.

علی اوجیبی این اثر را تصحیح کرده است که امسال از سوی مرکز پژوهشی میراث مکتوب منتشر می‌شود.

تحفة الدستور، اثری در ماده تاریخ

لطف‌الله کاشانی از شخصیت‌های برجسته علمی-ادبی سده یازدهم است. وی از شاگردان ملاحسین فیض کاشانی است و چنانچه در ملحقات جلد چهارم کلیات فیض کاشانی آمده، وی تخلص خود را از فیض دارد.

این فرهنگ را لطف‌الله کاشانی به سال ۱۰۱۷ هجری قمری به نام شاه عباس دوم صفوی تألیف نمود. فرهنگ مرجعی برای ماده تاریخ سازان و هم‌اهل تحقیق، ادب و تاریخ بسیار مفید و کارآمد است و می‌تواند راهنمای خوبی برای محاسبات ماده تاریخ باشد. در این فرهنگ مدخل‌های عددی آن از عدد (۳) آغاز و به عدد (۱۰۷۲) پایان می‌پذیرد. این فرهنگ برای اولین بار است که به زیور طبع آراسته می‌گردد. متن تصحیح شده بر پایه دو نسخه

موجود آن که یکی در کتابخانه ملک و دیگری کتابخانه مجلس شورای اسلامی نگهداری می‌شود. صورت گرفته است.

اطلاع دقیقی از تاریخ تولد و درگذشت مؤلف این اثر در دست نیست، اما این نکته قابل توجه است که مؤلف تحفة الدستور را به سال ۱۰۷۰ هجری قمری تألیف کرده است. کتاب را مهدی صدری تصحیح و آماده نشر کرده است.

لُبُّ الْحِسَابِ، کتاب درسی در قرن ششم هجری

نسخه خطی یگانه با عنوان لب الحساب، توسط علی بن یوسف بن علی منشی در قرن ششم هجری تألیف شده است. متن دست نوشته کتاب ۲۷۵ صفحه است و در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران به شماره ۵۲۱۳ نگهداری می‌شود. این کتاب تاکنون به فارسی جدید برگردانده نشده، اما چاپ عکسی آن توسط مرکز انتشار نسخ خطی با مقدمه استاد جمال الدین شیرازیان در سال ۱۳۶۸ منتشر شده است.

نویسنده کتاب در مقدمه، با بیان آیاتی از قرآن کریم و احادیثی از پیامبر اکرم (ص) مبنی بر اهمیت یادگیری افراد، جامعه اسلامی را به یادگیری فراخوانده است.

موضوعات اصلی این کتاب که کاملاً خودآموز است عبارت اند از: حساب مقدماتی، جبر و مقابله، بحث درباره ویژگیهای اعداد، نسبت و تناسب هندسی، هم چنین مسائلی از زندگی واقعی مردم آن روزگار، چون محاسبه خراج (مالیات)، انواع بیع، تقسیم ارزاق، مسائل مربوط به ارث و وصایا... به بحث گذاشته شده است.

به نظر می‌رسد مؤلف کتاب را با هدف آموزش نگاشته است، به گونه‌ای که پس از آوردن تعریف دقیق مبانی علمی هر موضوع، مثالهای متعددی در پی آورده و موارد خاص و سؤال برانگیز را به روشنی مورد بررسی قرار داده است، همچنین نکاتی که اساسی می‌باشد را به عنوان اصل، فرع، تذنیب مشخص کرده و با رنگ قرمز از بقیه متن متمایز ساخته است.

این کتاب را خانم نرگس عصار زادگان در دست تصحیح دارد و در این مرکز چاپ می‌شود.

انتشارات میراثبان از مجموعه کارنامه دانشوران ایران و اسلام منتشر می‌کند:

بازنویسی مرصادالعباد به نام حکایت آینه

«حکایت آینه» حکایت تصویری است که انسان در آینه

وجود خود را می‌بیند. تصویری که خلیفه خدا را بر زمینه فطرت و با تمام توانایی‌های بالقوه به نمایش می‌گذارد. مؤلف این کتاب که از عارفان برجسته قرن هفتم هجری است، ماجرای خلقت انسان را با نگاهی کاملاً عرفانی و با استفاده از آیات قرآن و روایات اسلامی، به گونه‌ای جذاب و دلنشین، به نگارش درآورده است، و چون سرنوشت «عباد» را از آغاز آفرینش تا روز بازپسین به کتابت آورده، نام اثر خود را مرصاد العباد من المبدأ الی المعاد گذاشته است. بی شک یکی از کلید واژه‌های این اثر، واژه «آینه» است که بار عرفانی بسیاری به همراه دارد و این گزینش و بازنویسی، از همین رو به حکایت آینه نهام نهاده شد.

دکتر محمدرضا موحدی استاد دانشگاه قم این متن عرفانی کهن را برای نسل جوان ساده سازی و بازنویسی کرده است.

صوابنامه تفسیر کشف الاسرار میبندی منتشر می‌شود

استاد احمد مهدوی دامغانی از دانشمندان ایرانی ساکن فلادلفیای امریکا است. ایشان در ادبیات عرب، استادی کم نظیر هستند. وی اخیراً صوابنامه تفسیر شریف کشف الاسرار را که سالها پیش آن را تهیه کرده بودند، برای چاپ در مرکز پژوهشی میراث مکتوب ارسال کرده‌اند. دکتر سعید واعظ هم در تنظیم و تصحیح و آماده سازی این کار استاد را همراهی نموده‌اند. تفسیر کشف الاسرار در سال ۱۳۳۱ به سرپرستی مرحوم علی اصغر حکمت و به کوشش تنی چند از دانشجویان و اساتید از سوی انتشارات امیرکبیر منتشر شد. چاپ دوم هم سال ۱۳۴۴ و چاپ سوم ۱۳۵۷ و چاپ چهارم ۱۳۶۱ منتشر گردید.

صوابنامه تفسیر کشف الاسرار به عنوان یکی از ضامنه آینه میراث بزودی منتشر خواهد شد. یادآوری می‌شود قسمت ترجمه قرآن این تفسیر نیز در مرکز پژوهشی میراث مکتوب طبق صفحه آرایی خط عثمان طه، منتها با خط خطاط ایرانی به نام ارسنجانی، آماده چاپ شده است. یک جلد هم برابرهای واژگان مهم فارسی قرآنی و قرآنی فارسی این تفسیر در ۷۰۰ صفحه از سوی دکتر علی رواقی آماده شده که به همراه این ترجمه کهن منتشر می‌گردد.